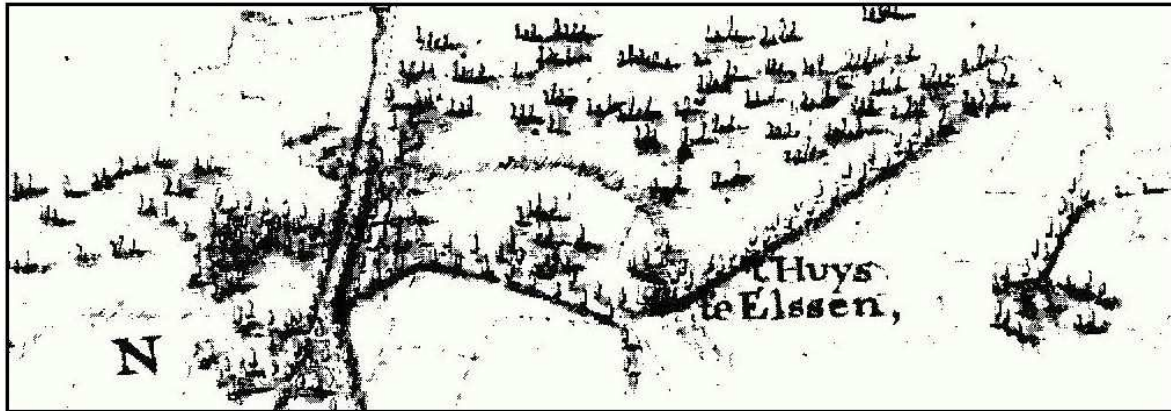

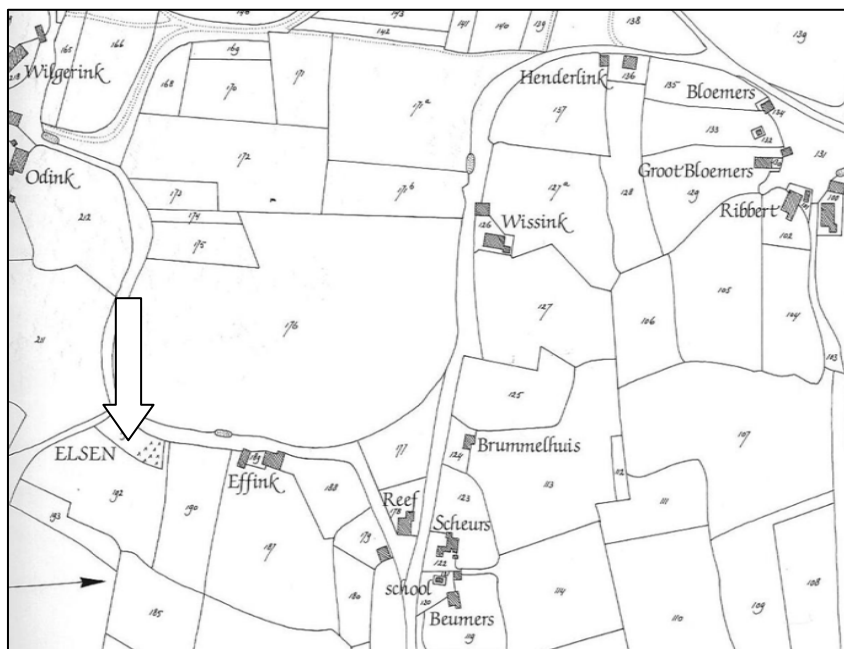
De havezate **Effinck**, ook wel aangeduid als 't **Huys te Elssen**, was blijkens een schets op de Hottinger kaart van 1783 slechts een klein vierkant gebouw, echter wel omringd door een gracht. Het stond op het rechter deel van het huidige huisperceel van Groot Reef.

Het is mogelijk ontstaan uit een zogenaamd Spijker. De naam spijker is afgeleid van het Latijnse woord spicarium (spica = korenaar) en duidt op een voorraadschuur, een opslagplaats van graan. In deze verzamelplaatsen werden vroeger de door de boeren af te dragen pachten, in de vorm van graan, opgeslagen.

"t Huys te Elssen" op de Hottinger kaart van 1783

De kleinere havezaten in onze omgeving hadden nauwelijks een woonfunctie, de eigenaren woonden meestal in de steden. Belangrijk was de havezate als sleutel om toegang te krijgen tot hogere functies die door de Ridderschap werden verdeeld. Voorwaarde om een huis havezate te mogen noemen was dat het "adelycke betimmert" was en dat er voldoende boerderijen bij hoorden.

Kadastrale kaart van 1825 met pijl wijzend naar de plek waar het Huys te Elssen heeft gestaan

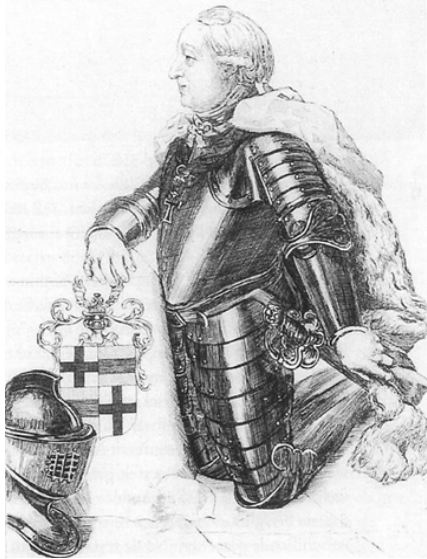
De stichtingsdatum van de havezate Effinck is moeilijk te achterhalen. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat Arend Strubbe, die in die tijd het "goed Effinck" in leen had, omstreeks 1540 de bouwheer was van de havezate. Over hem weten we dat hij in 1578 vanwege Effinck verschreven werd in de Ridderschap van Overijssel. Ook is bekend dat hij, "die laetst zijn domicilium gehadt heft op zijn huys Effinck bij Goor in Twenthe gelegen" in 1583 weer in Deventer woonde. Deze Johan Strubbe werd beschouwd als vijand van de Koning en had dus in de

80-jarige oorlog de kant van de Prins van Oranje gekozen. Vandaar dat hij weer in Deventer ging wonen waar het veiliger was dan op het platteland van Twente. Waarschijnlijk bleef hij in Deventer wonen want in 1604 moesten de Elsener boeren de tienden waar Strubbe recht op had, bezorgen in Deventer.

Johan's zoon, Arend Strubbe liet in 1612 de boerderij Effinck met toebehoren verkopen. De havezate was voor die tijd waarschijnlijk al verkocht, want de koper van de boerderij werd Adriaan Rouwaert van Craenhals van Hottinga, die al op de havezate woonde.

De familie Van Craenhals verkocht in 1614 z'n bezit aan Johan van Laer, die in 1619 vanwege Effinck werd verschreven in de Ridderschap. In 1624 werd hij benoemd tot drost van Diepenheim en Haaksbergen. Na zijn overlijden stelde zijn weduwe de havezate ter beschikking aan de beoefenaren van het "oude" katholieke geloof, waardoor in 1634 bij de Deventer classis geklaagd werd over "papistische exercities", waaraan ook boeren uit Haaksbergen deelnamen.

In 1638 werd de havezate gekocht door Willem van Haersolte die het jaar daarop al vanwege Effinck verschreven werd in de Ridderschap, hoewel hij nooit in Elsen woonde. Hij huiste namelijk achtereenvolgens als kapitein in Deventer, Arnhem en Kampen alvorens hij in 1637 werd benoemd tot

Arend van Raesfelt tot Elsen (1725-1807)

drost van Bredevoort. Aangezien Anthony Swier reeds in 1715 in de Overijsselse Ridderschap was verschreven vanwege zijn andere havezate de Bredenhorst had hij Effinck eigenlijk niet nodig om een functie te krijgen. Ook zijn erfgenaam in 1734, Coenraad Willem van Haersolte die tevens eigenaar was van het prestigieuze huis Staverden, had geen belang bij Effinck, ook al omdat hij in 1751 namens Staverden werd toegelaten tot de Ridderschap van de Veluwe. Geen wonder dan ook dat op of nabij de havezate Effinck anderen woonden. In 1748 blijkt dat de jager Roelof ten Brummelhuis te zijn. Zijn woning had de naam "Schutten". Naast "jaager" en "weever" was de hoofdbewoner van Schutten ook nog boer: in 1800 waren er 2 koeien en 1 pink.

Omdat voor de carrieres van de Van Haersoltes de havezate Elsen geen rol meer speelde, werd het in 1755 met de bijbehorende erven en katersteden verkocht aan Arend van Raesfelt voor de prijs van 28.404 gulden, waarna Arend vanwege dat goed werd verschreven in de Ridderschap. De

aankoop van Effinck was vooral nodig omdat Van Raesfelt in 1754 was benoemd tot drost van Haaksbergen en Diepenheim. Voor die functie was het gewenst dat hij "gegoed" was in Twente. Hij maakte echter promotie door in 1786 drost van Vollenhove te worden en in 1790 drost van Twente.

Coenraad Willem van Haersolte (1727-1799)

Ten tijde van de verkoop door Van Haersolte behoorden de volgende Elsener boerderijen tot zijn bezittingen: Haykers, Schottelinck, Hendertinck, Wissink, Reef, Effinck, Teemker, Leunk, Groot Leetink en Klein Leetink. Onder de Van Raesfelt's werd dit bezit geleidelijk minder.

Na de komst van de Fransen en de omwenteling in 1795 werd Arend van Raesfelt ambteloos burger en ging in Zwolle wonen. Ook zijn zoon Derk Joachim Willem Jan van Raesfelt (1755-1828) werd, hoewel hij in 1780 nog voor Effinck in de Ridderschap was verschreven, in 1795 ambteloos burger en ging eveneens wonen in Zwolle. Hij was echter van 1808 tot 1826 wel de markenrichter van Elsen.

Nadat Van Raesfelt kort tevoren de boerderijen Effinck, Leunk en Haykers had verkocht werd in 1828 overgegaan tot publieke veiling van "de havezate Elsen, bestaande in het Havezate Land, met de Regten en Privilegien daaraan verbonden, voorts twee boerenerven, twee katersteden, eene aanzienlijke partij veengronden en verdere aan- en toebehoren".

De havezate zelf was omstreeks 1807 al afgebroken.

De havezatelanden, die verhuurd waren aan Berend Reef, werden voor 3800 gulden aangekocht door Henri Civati, wonend op Backenhagen in Delden. Civati en z'n vrouw overleden beide in 1841 en schonken aan juffrouw Götte onder andere de katersteden Oude Wissinkbosch en de Schutterij "met alle heerlijke regten aan de havezate Elsen verbonden". De Schutterij was kort daarvoor gebouwd, niet op het oorspronkelijke havezate-perceel, maar iets ten

noorden daarvan. Deze schenking gebeurde omdat juffrouw Götte gedurende de langdurige ziekte van de Civati's hen zo voorbeeldig, liefderijk en goed verzorgd had.

In 1873 werd door de erven van juffrouw Götte de voormalige huisplaats van de havezate en de Schutterij verkocht aan buurtgenoot Berend Jan Reef.

Erfgenamen van Berend Jan Reef stichtten hier in 1903, ongeveer op de plek van de vroegere havezate, de boerderij Groot Reef.

Het betreft een terrein met een hoge archeologische waarde (CMA-nr. 13621; CAA-nrs. 2576 en 4864). Door een ruilverkaveling in 1984 zijn alle sporen van de havezate uitgewist. De ronde gracht ervan zou toen geëgaliseerd zijn. Op de locatie van de havezate zijn steengoed, grijsbakkend aardewerk, roodbakkend aardewerk, aangepunte houten palen en baksteen (waaronder kloostermoppen) gevonden.

Bewoners:

Uit het voorgaande blijkt dat de havezate vaak alleen maar tijdelijk bewoond werd door de opeenvolgende eigenaren. Het lijkt er op dat alleen de familie Strubbe hier voor wat langere periodes verbleef. De verdere bewoning zal voornamelijk beperkt zijn gebleven tot de zomerse tijd en in het jachtseizoen en de periodes dat de pachten geïncasseerd moesten worden.